

کد کنترل

211

A

گروه آموزشی ماز

شنبه

۱۴۰۱/۲/۳۱

دوره جمع‌بندی دوپینگ ماز

گروه آزمایشی علوم تجربی
دفترچه پاسخ فیزیک - فصل ۳ و ۴ دهم

ویراستاران	طراحان	درس
محمد باغبان سروش سعیدی	امیر میرحسینی	فیزیک

طراحان دوپینگ

رشته تجربی

فیزیک

- کامران ابراهیمی
- مهدی پارسا
- جمال خمخاجی
- رضا خوش سیما
- ارسلان رحمانی
- سجاد صادقی زاده
- محسن قرقچیان
- احمد مصلائی
- امیر میرحسینی
- امیرعلی میری
- فرزاد نامی

اسامی طراحان به ترتیب حروف الفبا است.

معرفی فصل:

فصل ۳ دهم به فصل خیلیییی راحتی، اینو هر کدوم از بچه‌ها که کامل خونده باشن میدونن که حتی پیچیده‌ترین سوالات هم در این فصل نکته خاصی ندارن و با تمرین میتونید از پششون بریاین 😊.

طراح کنکور ۱ یا ۲ تست رو همیشه برای این فصل در نظر گرفته و سوالاتش همیشه ساده بودن و حتی سمت متوسط هم نرفته! برای همین پیشنهاد میشه سوالات آزمون دوپینگ و همینطور سوالات آزمون در طول سال رو بررسی کنید، اینطوری مطمئن باشید از پس سوالات کنکور هم برمیاید.

یادتون باشه در این فصل:

"کاربرآیند"

"انرژی مکانیکی"

"انرژی درونی"

"توان و بازده"

مهمترین مطالب این فصل رو به خودشون اختصاص میدن و شانس اصلی طرح شدن در کنکور رو دارن 😊

فصل چهارم که از فصل قبلی هم مهمتره

کلی مطلب و تیپ سوالاتی مختلف داره، حتماً حواستون به بخش های حفظی این فصل باشه و کامل بخونیدشون و ازشون غافل نشین. سعی کنید تیپ سوالاتی مختلف گرما و تغییر حالت‌ها رو حل کنید که حتماً به تست در کنکور به خودشون اختصاص میدن 😊.

این فصلم حداقل حداقل ۲ تست رو به خودش اختصاص میده.

مهمترین مطالب این فصل:

"انبساط گرمایی"

"گرما و تغییر حالت ماده"

بهتون قول میدم اگر هر دو تست رو به خودشون اختصاص ندن، به تست بدون شک از این دو مبحث خواهد بود، پس حسابی یادشون بگیرید 😊.

اما بریم سراغ بررسی تعداد تست‌های این فصل در کنکورهای اخیر 🍀:

۱۴۰۰	۹۹	۹۸	کنکور سراسری
۱	۱	۲	تعداد سوالات فصل سوم
۲	۲	۳	تعداد سوالات فصل چهارم

۱- چه تعداد از موارد زیر نادرست است؟

- الف) هنگامی که جسمی با تندی ثابت حرکت می‌کند، کار کل انجام شده روی جسم برابر صفر است.
 ب) هنگامی که انرژی جنبشی جسمی افزایش می‌یابد، بزرگی تکانه جسم ثابت می‌ماند.
 ج) هنگامی که برآیند نیروهای وارد بر جسمی صفر است، انرژی پتانسیل جسم ثابت می‌ماند.
 د) کاهش انرژی مکانیکی یک جسم، صرف غلبه بر نیروی اصطکاک می‌شود.

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

$$W_{\text{کل}} = \Delta K \xrightarrow[\text{K= ثابت}]{v= \text{ ثابت}} W_{\text{کل}} = 0$$

الف) \Rightarrow قضیه کار - انرژی جنبشی

الف)

مورد «الف» صحیح است.

$$\left. \begin{array}{l} K = \frac{1}{2}mv^2 \\ P = mv \end{array} \right\} \xrightarrow{m= \text{ ثابت}} P \propto v \propto \sqrt{K}$$

ب)

با افزایش سرعت جسم، تکانه و انرژی جنبشی آن نیز افزایش می‌یابند پس مورد «ب» صحیح نیست.

$$F_{\text{net}} = 0 \Rightarrow a = 0 \Rightarrow V = \text{ ثابت} \Rightarrow K = \text{ ثابت}$$

ج)

$$\Rightarrow \begin{cases} f = 0 \Rightarrow U = \text{ ثابت} \\ f \neq 0 \Rightarrow U \neq \text{ ثابت} \end{cases}$$

اگر برآیند نیروهای وارد بر جسمی صفر باشد، انرژی جنبشی آن ثابت می‌ماند. اگر فقط نیروهای پایستار بر جسم وارد شود، آنگاه انرژی پتانسیل جسم نیز ثابت می‌ماند. بنابراین مورد «ج» صحیح نیست. یک مثال خوب برای این مورد، هنگامی است که چتربازی در حال سقوط با تندی ثابت است (تندی حدی) نیروی وزن و مقاومت هوای وارد بر چترباز برابر بوده و برآیند نیروها صفر است. اما انرژی پتانسیل وی در حال کاهش است.

$$\Delta E = W_f$$

د)

ΔE : کاهش انرژی مکانیکی

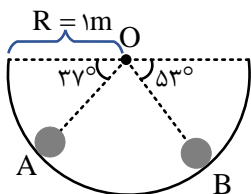
W_f : کار نیروی اصطکاک

کاهش انرژی مکانیکی یک جسم، صرف غلبه بر کار نیروی اصطکاک می‌شود نه نیروی اصطکاک!
 پس مورد «د» نیز صحیح نیست.

گروه آموزشی ماز

۲- در شکل زیر، گلوله‌ای در داخل یک نیم‌کره در حال حرکت است. در جابه‌جایی این گلوله از نقطه A تا B، کار نیروی وزن چند برابر وزن گلوله است؟

$$(\sin 37^\circ = 0.6)$$

۰/۱ (۱)

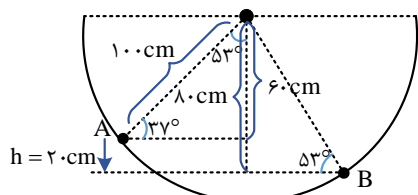
۰/۲ (۲)

۰/۶ (۳)

۰/۸ (۴)

پاسخ: گزینه ۲

برای محاسبه کار نیروی وزن، فقط جابه‌جایی قائم را در نظر می‌گیریم. چون کار نیروی وزن به مسیر بستگی نداشته و کار نیروی وزن در جابه‌جایی افقی برابر صفر است.

$$W = Fd \cos \alpha \xrightarrow[\text{d=h=0.2 cm}]{F=mg} W_{mg} = mgh \cos \alpha$$

$$\xrightarrow[\text{mg} \downarrow]{\alpha=0} W_{mg} = mgh \Rightarrow W_{mg} = 0.2 mg$$

۳- در یک ضربه ایستگاهی، فوتبالبستی توپی به جرم ۴۰۰ گرم را با تندی $90 \frac{\text{km}}{\text{h}}$ شوت می‌کند و توپ با تندی $72 \frac{\text{km}}{\text{h}}$ به دستان دروازه‌بان برخورد می‌کند. اندازه کار کل انجام شده چند ژول است؟

۱۸۰ (۴)

۹۰ (۳)

۴۵ (۲)

۲۲/۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

در سؤالات کار و انرژی که سرعت جسم در دو نقطه و کار کل مطرح گردیده، بهتر است از قضیه کار-انرژی جنبشی استفاده نمایید.

$$\begin{cases} V_1 = 90 \frac{\text{km}}{\text{h}} \xrightarrow{\div 3.6} V_1 = 25 \frac{\text{m}}{\text{s}} \\ V_2 = 72 \frac{\text{km}}{\text{h}} \xrightarrow{\div 3.6} V_2 = 20 \frac{\text{m}}{\text{s}} \end{cases}$$

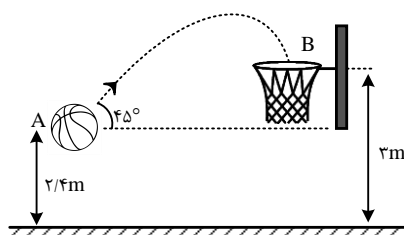
$$W_{\text{کل}} = \Delta K \Rightarrow W_{\text{کل}} = \frac{1}{2} m (V_2^2 - V_1^2)$$

$$\Rightarrow W_{\text{کل}} = \frac{1}{2} \times 0.4 \times (20^2 - 25^2) = -0.7 \times 225$$

$$\Rightarrow W_{\text{کل}} = -45 \text{ J}$$

گروه آموزشی ماز

۴- بسکتبالیستی مطابق شکل توپی را با سرعت $4 \frac{\text{m}}{\text{s}}$ از نقطه A پرتاب می‌کند، این توپ با چه سرعتی وارد حلقه می‌شود؟ (از کلیه اصطکاک‌ها صرف‌نظر می‌کنیم) ($g = 10 \frac{\text{N}}{\text{kg}}$)

√۲ (۱)

۲ (۲)

۲√۲ (۳)

۴ (۴)

پاسخ: گزینه ۲

هنگام استفاده از اصل پایستگی انرژی دو نقطه را که اطلاعات خوبی از آنها مطرح شده در نظر گرفته (مثلاً تندی جسم در یکی از آن نقاط معلوم و در دیگری مجهول است) و سپس نقطه پایین‌تر را به عنوان مبنا در نظر گرفته و اصل پایستگی انرژی را مطرح می‌کنیم:

$$\Delta E = W_f \xrightarrow{f=0} \Delta E = 0 \Rightarrow$$

$$E_A = E_B \Rightarrow K_A + U_A = K_B + U_B \xrightarrow{\substack{\text{مبنا: A} \\ h_A = 0 \\ h_B = 0.6 \text{ m}}}$$

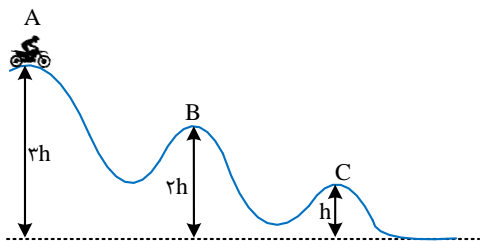
$$\frac{1}{2} m (4)^2 + 0 = \frac{1}{2} m V_B^2 + m g (0.6)$$

جرم جسم در سؤالاتی که تنها نیروی وزن مؤثر است، حذف می‌شود پس در این حالت، سؤال به جرم بستگی ندارد.

$$8 = \frac{1}{2} V_B^2 + 6 \Rightarrow V_B = 2 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

۵- موتورسواری از نقطه A از حال سکون شروع به حرکت می‌کند. تندی این موتورسوار در نقطه C چند برابر تندی آن در نقطه B است؟ (از کلیه اصطکاک‌ها صرف‌نظر می‌کنیم).

(۱) $\sqrt{2}$

(۲) $2\sqrt{2}$

(۳) ۲

(۴) ۴

پاسخ: گزینه ۱

$$A, B : E_A = E_B \xrightarrow{\text{مبنا: B}} K_A + U_A = K_B + U_B$$

$$\begin{matrix} \swarrow & \searrow & \swarrow & \searrow \\ mg(3h - 2h) & & \frac{1}{2} mV_B^2 & \end{matrix}$$

$$\Rightarrow mgh = \frac{1}{2} mV_B^2 \Rightarrow V_B = \sqrt{2gh}$$

$$A, C : E_A = E_C \xrightarrow{\text{مبنا: C}} K_A + U_A = K_C + U_C$$

$$\begin{matrix} \swarrow & \searrow & \swarrow & \searrow \\ mg(3h - h) & & \frac{1}{2} mV_C^2 & \end{matrix}$$

$$\Rightarrow 2mgh = \frac{1}{2} mV_C^2 \Rightarrow V_C = \sqrt{4gh}$$

$$\frac{V_C}{V_B} = ? = \frac{\sqrt{4gh}}{\sqrt{2gh}} = \frac{2}{\sqrt{2}} = \frac{\cancel{2}\sqrt{2}}{\cancel{2}} = \sqrt{2}$$

به نظر شما چرا نوشتن اصل پایستگی انرژی بین دو نقطه B و C در این سؤال کمکی نمی‌کند؟

گروه آموزشی ماز

۶- شخصی در طبقه اول یک ساختمان سوار آسانسوری شده و آسانسور از حال سکون با شتاب ثابت شروع به حرکت و در مدت ۴ ثانیه به طبقه پنجم ساختمان می‌رسد سپس آسانسور با شتاب ثابت حرکتش را کند کرده و در طبقه هفتم می‌ایستد. اگر فاصله بین دو طبقه متوالی این ساختمان ۳ متر باشد، کار نیروی وارد بر کف آسانسور از طرف این شخص، در حالت تندشونده چند برابر حالت کندشونده می‌باشد؟ ($g = 10 \frac{N}{kg}$)

(۴) $\frac{23}{7}$

(۳) $\frac{23}{13}$

(۲) $\frac{16}{7}$

(۱) $\frac{16}{13}$

پاسخ: گزینه ۴

این سوال یک ترکیب پررو از سه میحث کار و انرژی، دینامیک و حرکت‌شناسی می‌باشد!

برای محاسبه کار، نیرو و جابه‌جایی و زاویه بین آنها لازم است نیرو را به کمک دینامیک بدست می‌آوریم که در این سوال با توجه به معلوم نبودن شتاب حرکت آسانسور، باید از حرکت‌شناسی نیز استفاده نماییم. جابه‌جایی آسانسور از طبقه اول تا پنجم برابر ۱۲ متر است (4×3) و از طبقه پنجم تا هفتم برابر ۶ متر است (2×3).

قدم اول (دینامیک):

نیروی وارد بر کف آسانسور از طرف شخص، با نیروی عمودی وارد بر شخص از طرف کف آسانسور (F_N یا N) برابر بوده و همان عددی است که ترازوی زیر پای شخص نشان می‌دهد (وزن ظاهری).

$$F_{\text{net}} = ma_1$$

$$F_{N_1} - mg = ma_1 \Rightarrow F_{N_1} = m(g + a_1)$$

↓
(تندشونده) +

با در نظر گرفتن جهت حرکت رو به بالای آسانسور به عنوان جهت محور، بردار شتاب همسو با بردار سرعت و در جهت محور (مثبت) خواهد بود.

$$F_{\text{net}} = ma_2$$

$$F_{N_2} - mg = ma_2 \Rightarrow F_{N_2} = m(g + a_2)$$

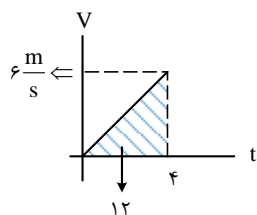
↓
(کندشونده) -

بردار شتاب در خلاف جهت حرکت محور (منفی) است.

قدم دوم (حرکت‌شناسی):

حال باید شتاب قسمت‌های تندشونده (a_1) و کندشونده (a_2) را بدست آوریم. برای این قسمت از هر روشی که راحت‌تر هستید می‌توانید استفاده کنید. من از نمودار سرعت - زمان استفاده می‌کنم:

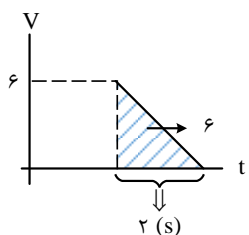
آسانسور از حال سکون در مدت ۴ ثانیه، ۱۲ متر می‌پیماید. به کمک مساحت مثلث (۱۲)، سرعت آسانسور در لحظه $t = 4$ به سادگی بدست می‌آید ($V = 6$)

$$a_1 = \frac{6}{4} \Rightarrow a_1 = 1.5 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$$

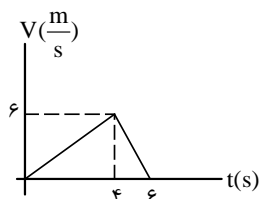
شیب این نمودار برابر a_1 است:

سپس آسانسور از سرعت $6 \frac{\text{m}}{\text{s}}$ پس از طی ۶م (دوطبقه) می‌ایستد. به کمک مساحت مثلث، زمان قسمت کندشونده (۲s) بدست می‌آید.

شیب این نمودار برابر a_2 است:

$$a_2 = -\frac{6}{2} \Rightarrow a_2 = -3 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$$

$$\begin{cases} F_{N_1} = m(g + a_1) \Rightarrow F_{N_1} = 11/5 m \\ F_{N_2} = m(g + a_2) \Rightarrow F_{N_2} = 7m \end{cases}$$

قدم سوم: (کار و انرژی):

$$\frac{W_{F_{N_1}}}{W_{F_{N_2}}} = ? = \frac{F_{N_1} \times d_1 \times \cos(\cdot)}{F_{N_2} \times d_2 \times \cos(\cdot)} = \frac{11/5 m \times 12 \times 1}{7 m \times 6 \times 1} = \frac{22}{7}$$

www.biomaze.ir

۷- نیروی $\vec{F} = -3\vec{i} + 4\vec{j}$ در SI جسمی را از نقطه A به مختصات $A(-2m, 2m)$ به نقطه $B(2m, -1m)$ جابه‌جا می‌کند. کار این نیرو در این جابه‌جایی چند ژول است؟

۲۷ (۴)

-۲۷ (۳)

۳ (۲)

-۳ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

ابتدا بردار جابه‌جایی جسم را تعیین می‌کنیم:

$$\vec{d} = \vec{AB} = (x_B - x_A)\vec{i} + (y_B - y_A)\vec{j}$$

$$\Rightarrow \vec{d} = 5\vec{i} - 3\vec{j}$$

حال نیروی $\vec{F} = -3\vec{i} + 4\vec{j}$ را دو نیروی $\vec{F}_1 = -3\vec{i}$ و $\vec{F}_2 = 4\vec{j}$ در نظر بگیرید (به هیچ‌وجه در سوالاتی که بردارهای یکه مطرح شده‌اند، از بزرگی بردار استفاده نکنید که خیلی طولانی خواهد شد و بهتر است از مؤلفه‌های \vec{i} و \vec{j} استفاده نمایید. این موضوع برای تمام مباحث صادق است).

حال ابتدا کار نیروی $\vec{F}_1 = -3\vec{i}$ را در جابه‌جایی $\vec{d} = 5\vec{i} - 3\vec{j}$ بدست می‌آوریم. نیروی $\vec{F}_1 = -3\vec{i}$ فقط در جابه‌جایی $5\vec{i}$ کار خواهد داشت و کار آن در جابه‌جایی $-3\vec{j}$ صفر است (نیرو و جابه‌جایی عمودند)

$$W_1 = F d \cos\alpha \Rightarrow W_1 = -15J$$

نیرو و جابه‌جایی ناهمسواند $\Rightarrow 180^\circ$ \Rightarrow بزرگی نیرو $\leftarrow 3$ $\quad 5$

سپس کار نیروی $\vec{F}_2 = 4\vec{j}$ را در جابه‌جایی $\vec{d} = 5\vec{i} - 3\vec{j}$ بدست می‌آوریم. \vec{F}_2 فقط در جابه‌جایی $-3\vec{j}$ کار دارد:

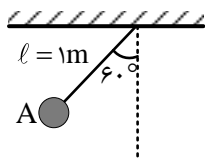
$$W_2 = F d \cos\alpha \Rightarrow W_2 = -12J$$

$$W_{\text{کل}} = W_1 + W_2 = -27$$

بزرگی جابه‌جایی $\Rightarrow 3$

گروه آموزشی ماز

۸- مطابق شکل زیر، گلوله آونگی از نقطه A رها می‌شود. هنگامی که تندی گلوله آونگ $\frac{\sqrt{15}}{5}$ تندی بیشینه آن است، زاویه نخ با راستای قائم چند

درجه خواهد شد؟ ($g = 10 \frac{N}{kg}$) (از مقاومت هوا صرف نظر می‌کنیم و $\sin 53^\circ = 0.8$)

۳۰° (۱)

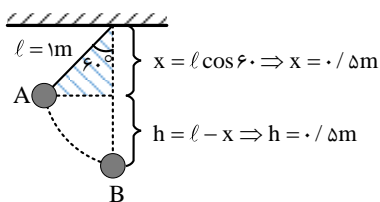
۴۵° (۲)

۲۷° (۳)

۵۳° (۴)

پاسخ: گزینه ۳

تندی گلوله آونگ در پایین‌ترین نقطه (هنگام عبور از وضع تعادل) بیشینه است، چون در این نقطه انرژی پتانسیل کمینه است و در نتیجه انرژی جنبشی و سرعت بیشینه خواهند بود. ابتدا تندی بیشینه (تندی در نقطه B) را بدست می‌آوریم:

$$E_A = E_B \xrightarrow{\text{مبنا: B}} K_A + U_A = K_B + U_B$$

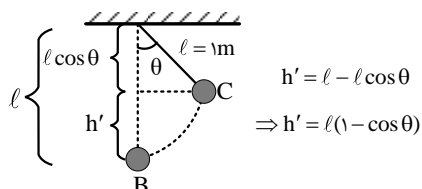
$$\cdot \quad \cdot \quad \cdot \quad \cdot$$

$$mgh \quad \frac{1}{2}mV_{\max}^2 \quad \cdot \quad \cdot$$

$$\Rightarrow mgh = \frac{1}{2}mV_{\max}^2 \Rightarrow 1 \times 0.5 = \frac{1}{2}V_{\max}^2$$

$$\Rightarrow V_{\max}^2 = 1 \Rightarrow V_{\max} = \sqrt{1}$$

حال بین نقاط B و C اصل پایستگی انرژی می‌نویسیم:

$$E_B = E_C \xrightarrow{\text{مبنا: B}} K_B + U_B = K_C + U_C$$

$$\frac{1}{2}mV_{\max}^2 \quad \cdot \quad \frac{1}{2}mV_C^2 \quad mgh'$$

$$\Rightarrow \frac{1}{2}mV_{\max}^2 = \frac{1}{2}mV_C^2 + mgh'$$

$$\Rightarrow \frac{1}{2} \times 1 = \frac{1}{2} \left(\frac{\sqrt{15}}{5} \times \sqrt{1} \right)^2 + 1 \times \ell (1 - \cos \theta)$$

$$\Rightarrow \cos \theta = 0.8$$

$$\Rightarrow \theta = 37^\circ$$

www.biomaze.ir

۹- گلوله‌ای به جرم ۲۰۰ گرم در راستای قائم به طرف بالا پرتاب می‌شود و تا رسیدن به بالاترین نقطه ۱۵ ژول از انرژی خود را صرف غلبه بر مقاومت هوا

می‌کند. اگر مقاومت هوا وجود نداشت این گلوله چند متر بالاتر می‌رفت؟ ($g = 10 \frac{N}{kg}$)

(۴) اطلاعات مسئله کافی نیست.

۱۵ (۳)

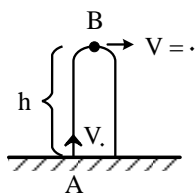
۷/۵ (۲)

۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

روش اول:

حالت اول: وقتی اصطکاک هوا وجود دارد:

$$E_B - E_A = W_f$$

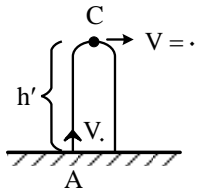
$$K_B + U_B \quad K_A + U_A \quad -15$$

$$\Rightarrow mgh - \frac{1}{2}mv'^2 = -15$$

حالت دوم: وقتی اصطکاک هوا وجود ندارد:

$$\frac{m=0.2\text{kg}}{\rightarrow} 2h - \frac{V^2}{10} = -15 \quad (I)$$

$$E_A = E_C \Rightarrow V^2 = 2gh' \quad (II)$$

$$K_A + U_A \quad K_C + U_C$$

$$\frac{1}{2}mV^2 \quad mgh'$$

رابطه (II) را در رابطه (I) جایگذاری می‌کنیم:

$$2h - \frac{2gh'}{10} = -15 \Rightarrow 2h - 2h' = -15$$

گزینه «۲» صحیح است. $h' - h = 7/5m = h'' \Rightarrow$

روش دوم:

اگر اصطکاک هوا وجود نداشته باشد، ۱۵ ژول انرژی که صرف غلبه بر مقاومت هوا شده بود، تبدیل به انرژی پتانسیل برای جسم می‌شد و گلوله بالاتر می‌رفت:

$$mgh'' = 15 \Rightarrow h'' = \frac{15}{2} \Rightarrow h'' = 7.5m$$

گروه آموزشی ماز

۱۰- بمبی با توان $1/5 \text{KW}$ و بازده ۶۰ درصد آب دریاچه‌ای را تا ارتفاع ۳۰ متری مخزنی می‌فرستد. آهنگ انتقال حجم آب، چند لیتر بر دقیقه است؟

$$g = 10 \frac{\text{N}}{\text{kg}} \text{ و جگالی آب } \frac{\text{g}}{\text{Lit}} 1000 \text{ (است)}$$

۱۸۰ (۴)

۱۲۰ (۳)

۹۰ (۲)

۶۰ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

توان مفید و کار مفید پمپ (تلمبه) صرف غلبه بر کار نیروی وزن می‌شود.

$$P = \frac{W_{\text{مفید}}}{t} \quad W = -mgh \rightarrow \text{مفید } P = \frac{|mgh|}{t} \quad m = \rho V$$

$$\text{مفید } P = \frac{\rho V g h}{t} \Rightarrow \text{مفید } P = \left(\frac{V}{t}\right) \rho g h$$

آهنگ انتقال حجم

$$\frac{P_{\text{مفید}}}{P_{\text{کل}}} = \frac{\left(\frac{V}{t}\right) \rho g h}{1/5 \times 10^3} \Rightarrow 0.6 = \frac{\left(\frac{V}{t}\right) \rho g h}{1/5 \times 10^3}$$

$$\Rightarrow \left(\frac{V}{t}\right) \rho g h = 900 \Rightarrow \frac{V}{t} = 3 \times 10^{-3} \frac{\text{m}^3}{\text{s}}$$

$$\frac{V}{t} = 3 \frac{\text{Lit}}{\text{s}} \xrightarrow{\times 60} \frac{V}{t} = 180 \frac{\text{Lit}}{\text{min}}$$

۱۱- دماسنج از نوع دماسنج‌های معیار نبوده و دماسنج در اثر انبساط مایعات عمل می‌کند.

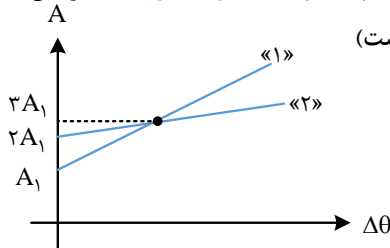
- ۱) گازی، بی‌متال
- ۲) مقاومت پلاتینی، پیرومتر
- ۳) تفسنج، نواری
- ۴) ترموکوپل، بیشینه - کمینه

✂ پاسخ: گزینه ۴

دماسنج ترموکوپل در گذشته دماسنج معیار به حساب می‌آمد، اما امروزه به عنوان دماسنج معیار در نظر گرفته نمی‌شود. دماسنج بیشینه - کمینه به کمک انبساط مایعات عمل کرده و در کشاورزی بسیار کاربرد دارد.

گروه آموزشی ماز

۱۲- نمودار تغییرات مساحت برحسب تغییرات دمای دو جسم «۱» و «۲» به صورت زیر می‌باشد. اگر دمای جسم «۲» را 4500 درجه فارنهایت افزایش

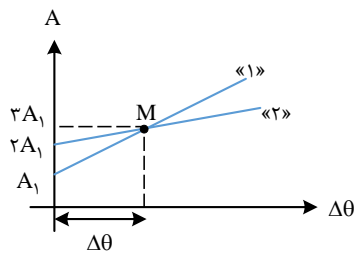

دهیم، مساحت آن چند درصد افزایش می‌یابد؟ (ضریب انبساط طولی جسم «۱» برابر $3/6 \times 10^{-4} \text{ K}^{-1}$ است)

- ۱) $22/5$
- ۲) 45
- ۳) 50
- ۴) 90

✂ پاسخ: گزینه ۲

تغییرات دما ($\Delta\theta$) در نقطه M برای هر دو جسم یکسان است.

$$\Delta A = A_1(2\alpha_1)\Delta\theta$$

جسم «۱»:

$$3A_1 - A_1 = A_1(2\alpha_1)\Delta\theta \Rightarrow$$

$$2A_1 = A_1(2\alpha_1)\Delta\theta \Rightarrow \alpha_1\Delta\theta = 1$$

جسم «۲»:

$$\Delta A = A_1(2\alpha_2)\Delta\theta$$

$$3A_1 - 2A_1 = 2A_1 \Rightarrow \text{مساحت اولیه جسم «۲»}$$

$$\Rightarrow 2A_1 = 4A_1\alpha_2\Delta\theta \Rightarrow 4\alpha_2\Delta\theta = 1$$

$$\left. \begin{aligned} 4\alpha_2\Delta\theta &= 1 \\ \alpha_1\Delta\theta &= 1 \end{aligned} \right\} \div \rightarrow \frac{4\alpha_2}{\alpha_1} = 1 \Rightarrow \alpha_2 = \frac{1}{4}\alpha_1$$

$$\alpha_1 = 3/6 \times 10^{-4} \frac{1}{\text{K}} \rightarrow \alpha_2 = 0.9 \times 10^{-4} \frac{1}{\text{K}}$$

$$\text{درصد تغییرات مساحت جسم «۲»} = ? = \frac{\Delta A}{A_1} \times 100 = \frac{A_1 2\alpha_2 \Delta\theta'}{A_1} \times 100$$

درصد تغییرات طول، سطح و حجم به مقدار اولیه بستگی ندارد (حذف می‌شود). در ضمن توجه داشته باشید که $\Delta\theta$ برای نقطه M بود در حالی که $\Delta\theta'$ برابر 4500 درجه فارنهایت است.

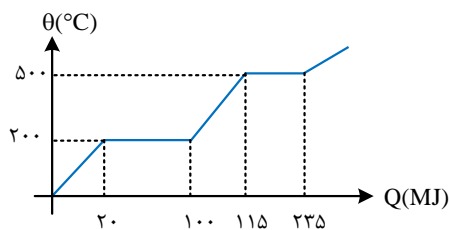
$$\frac{\Delta\theta'}{100} = \frac{\Delta F'}{180} \rightarrow \Delta\theta' = 2500^\circ\text{C} = 2500\text{K}$$

$$\text{درصد تغییرات مساحت جسم «۲»} = ? = 2\alpha_2 \Delta\theta' \times 100 = 2 \times 0.9 \times 25 = 45$$

$$2 \times 0.9 \times 10^{-4} \times 2500$$

۱۳- نمودار دما برحسب گرما برای جسمی جامد مطابق شکل زیر است. گرمای نهان ذوب این جسم چند برابر گرمای ویژه آن در حالت مایع برحسب

درجه سانتی‌گراد است؟

- ۲۴۰۰ (۱)
- ۴۰۰ (۲)
- ۸۰۰ (۳)
- ۱۶۰۰ (۴)

پاسخ: گزینه ۴

با توجه به نمودار، در دماهای 200°C و 500°C دما ثابت مانده است، پس گرمای داده شده به جسم صرف تغییر حالت جسم شده است بنابراین 200°C نقطه ذوب و دمای 500°C نقطه جوش جسم می‌باشد. پس:

$0 < \theta < 200^{\circ}\text{C} \Rightarrow$ جسم جامد است.

$\theta = 200^{\circ}\text{C} \Rightarrow$ نقطه ذوب \Rightarrow نهان ذوب

$200^{\circ}\text{C} < \theta < 500^{\circ}\text{C} \Rightarrow$ جسم مایع است.

$\theta = 500^{\circ}\text{C} \Rightarrow$ نقطه جوش \Rightarrow نهان تبخیر

$500^{\circ}\text{C} < \theta \Rightarrow$ جسم بخار شده است.

$$\theta = 200^{\circ}\text{C} \Rightarrow Q_F = 8 \cdot \text{MJ} \Rightarrow mL_F = 8 \cdot \text{MJ}$$

$$200^{\circ}\text{C} < \theta < 500^{\circ}\text{C} \Rightarrow Q = mc\Delta\theta \Rightarrow 15 = mc(300) \Rightarrow mc = \frac{1}{20}$$

$$\left. \begin{array}{l} mL_F = 8 \\ mc = \frac{1}{20} \end{array} \right\} \xrightarrow{\div} \frac{L_F}{c} = 1600^{\circ}\text{C}$$

گروه آموزشی ماز

۱۴- یک قطعه یخ به جرم 360g گرم و دمای -20°C را درون ظرف بزرگی محتوی آب صفر درجه سانتی‌گراد قرار می‌دهیم. پس از برقراری تعادل چند cm^3

به حجم یخ افزوده می‌شود؟ چگالی یخ $900 \frac{\text{g}}{\text{Lit}}$ است و اتلاف حرارتی ناچیز می‌باشد. ($C_{\text{آب}} = 4200 \frac{\text{J}}{\text{kg}^{\circ}\text{C}}$, $C_{\text{یخ}} = 2100 \frac{\text{J}}{\text{kg}^{\circ}\text{C}}$, $L_F = 336 \frac{\text{J}}{\text{g}}$)

۵۰ (۴)

۴۵ (۳)

۲۵ (۲)

۱۲/۵ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

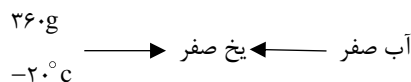
هنگامی که یک قطعه یخ با دمای منفی در داخل آب صفر درجه سانتی‌گراد قرار می‌گیرد، قطعه یخ از آب صفر درجه سانتی‌گراد گرما دریافت نموده و باعث یخ‌زدن قسمتی از آب خواهد شد، در اثر این انتقال گرما، دمای یخ بالا رفته و بالاخره به صفر درجه سانتی‌گراد می‌رسد که در این حالت آب و یخ هم‌دما شده و به تعادل می‌رسند. پس دمای تعادل صفر درجه سانتی‌گراد است و مقداری از آب (نه تمام آب ظرف)، یخ می‌زند.

در سوالات دمای تعادل که فقط آب و یخ و بخار مطرح می‌شوند، برای محاسبه سریع‌تر بهتر است به جای ژول از واحد کالری و برای جرم از واحد گرم استفاده نمایید.

$$Q_1 + Q_2 = 0 \Rightarrow Q_1 = -Q_2$$

مقداری از آب 0°C که تبدیل به یخ 0°C می‌شود

یخ -20°C که تبدیل به یخ 0°C می‌شود

گرمایی که آب 0°C می‌دهد توسط یخ -20°C دریافت می‌شود.

$$\Rightarrow |Q_1| = |Q_2| \Rightarrow m_1 L_F = m_2 c \Delta\theta$$

$m_1 \leftarrow$ جرم آب یخ‌زده

$m_2 \leftarrow$ جرم یخ

$c \leftarrow$ یخ

پس از تبدیل واحد به کالری و گرم خواهیم داشت:

$$c_{\text{آب}} = 4200 \frac{\text{J}}{\text{kg}^\circ\text{C}} = 1 \frac{\text{Cal}}{\text{g}^\circ\text{C}} = 2c_{\text{یخ}} \Rightarrow c_{\text{یخ}} = 0.5 \frac{\text{Cal}}{\text{g}^\circ\text{C}}$$

$$L_F = 336000 \frac{\text{J}}{\text{kg}} = 80 \frac{\text{Cal}}{\text{g}}$$

جرم آب یخ زده

$$\Rightarrow m_1 \times 80 = 360 \times 0.5 \times 20 \Rightarrow m_1 = 45 \text{gr}$$

$$\text{حجم آب یخ زده } V = \frac{m}{\rho} \Rightarrow 0.9 = \frac{45}{V} \Rightarrow V = 50 \text{cm}^3$$

www.biomaze.ir

۱۵- حداقل چند گرم آب 60°C به 200cm^3 یخ -10°C اضافه کنیم تا تمام یخ ذوب شود؟ (اتلاف گرما ناچیز بوده و چگالی یخ $0.9 \frac{\text{g}}{\text{cm}^3}$)

$$c_{\text{یخ}} = 2100 \frac{\text{J}}{\text{kg}^\circ\text{C}} \text{ و } c_{\text{آب}} = 1000 \frac{\text{Cal}}{\text{kg}^\circ\text{C}} \text{ و } L_F = 336 \frac{\text{kJ}}{\text{kg}} \text{ می‌باشد}$$

۲۵۵ (۴)

۲۴۰ (۳)

۲۲۵ (۲)

۱۸۰ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

$$\text{جرم یخ } \rho = \frac{m}{V} \Rightarrow 0.9 = \frac{m}{200} = 180 \text{gr}$$

آب 60°C گرمای Q_1 را از دست داده و تمام این گرما را یخ -10°C دریافت نموده و کاملاً ذوب می‌شود و به آب با دمای 0°C می‌رسد. با توجه به اینکه حداقل جرم آب 60°C مورد نظر است پس فقط ذوب شدن یخ مورد نظر بوده و دمای تعادل 0°C خواهد بود.

$$Q_1 + Q_2 = 0 \Rightarrow |Q_1| = |Q_2|$$

آب 60°C که تبدیل به آب 0°C می‌شود.

یخ -10°C که تبدیل به آب 0°C می‌شود.

$$\Rightarrow m_1 c_{\text{آب}} \times 60 = m_2 c_{\text{یخ}} \times 10 + m_2 L_F$$

تبدیل یخ 0°C به آب 0°C تبدیل یخ -10°C به یخ 0°C تبدیل آب 60°C به آب 0°C

$$m_1 \times 1 \times 60 = 180 \times 0.5 \times 10 + 180 \times 80$$

$$\Rightarrow m_1 = 255 \text{gr}$$

اگر جرم آب کمتر از ۲۵۵ گرم باشد، تمام یخ ذوب نخواهد شد، اگر جرم آب بیشتر از ۲۵۵ گرم باشد، تمام یخ ذوب شده و دمای آب به عددی بالاتر از 0°C می‌رسد و اگر جرم آب برابر ۲۵۵ گرم باشد تمام یخ ذوب شده و آب 0°C خواهیم است. پس حداقل جرم آب برای ذوب یخ ۲۵۵ گرم است.

گروه آموزشی ماز

۱۶- در یک روز زمستانی دورن چاله‌ای 620 گرم آب 0°C وجود دارد و مقداری از آب در اثر تبخیر سطحی، تبخیر شده و مابقی آب یخ می‌زند. جرم یخ

$$\text{داخل چاله چند گرم خواهد شد؟ (} L_V = 540 \frac{\text{Cal}}{\text{g}} \text{ بخار و } L_F = 80 \frac{\text{Cal}}{\text{g}} \text{ یخ و اتلاف گرما ناچیز است.)}$$

۵۸۰ (۴)

۵۴۰ (۳)

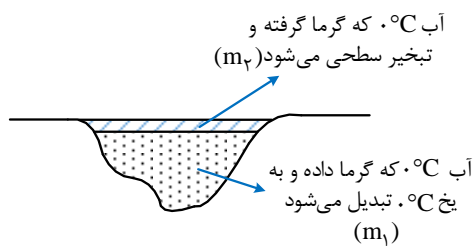
۸۰ (۲)

۴۰ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

در اثر تبخیر سطحی مقداری مایع از سطح آزاد آن تبخیر شده و دمای مایع باقی‌مانده کاهش می‌یابد. به عبارت دیگر دیگر مایع باقی‌مانده گرما از دست داده و مایع تبخیر شده گرما می‌گیرد.

در این سوال، مقداری از آب 0°C گرما از دست داده و به یخ 0°C تبدیل می‌شود و مقداری از آب 0°C گرما دریافت نموده و تبخیر سطحی می‌شود.

$$Q_1 + Q_2 = 0 \Rightarrow \frac{Q_1 = m_1 L_f}{Q_2 = m_2 L_v}$$

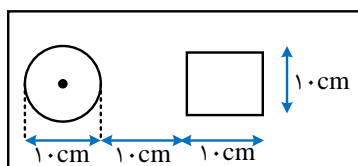
گرمایی که m_1 از دست می‌دهد (+)
گرمایی که m_2 می‌گیرد (-)

$$8 \cdot m_1 + (-54 \cdot m_2) = 0 \Rightarrow 8m_1 = 54m_2$$

$$\begin{cases} m_1 + m_2 = 620 \\ 8m_1 = 54m_2 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} m_1 = 54 \cdot \text{gr} \\ m_2 = 8 \cdot \text{gr} \end{cases}$$

www.biomaze.ir

۱۷- بر روی یک ورقه فلزی به ضریب انبساط طولی $2/4 \times 10^{-5} \text{ K}^{-1}$ یک سوراخ دایره‌ای و یک سوراخ مربع شکل ایجاد کرده‌ایم. اگر دمای ورقه فلزی به آرامی 12°C افزایش یابد، کمترین فاصله سوراخ‌ها چند میلی‌متر خواهد شد؟

- (۱) $100/072$
- (۲) $100/144$
- (۳) $100/288$
- (۴) $100/576$

پاسخ: گزینه ۳

کمترین فاصله بین سوراخ‌ها در ابتدا 1.0 cm بوده است که با افزایش دما این فاصله انبساط طولی خواهد داشت. توجه داشته باشید که با توجه به اینکه انبساط طولی موردنظر سوال است نیازی به بررسی مساحت سوراخ‌ها نمی‌باشد.

$$\Delta l = l_1 \alpha \Delta \theta \Rightarrow \Delta l = 100 \times 2/4 \times 10^{-5} \times 120$$

↓
100 mm

$$\Rightarrow \Delta l = 24 \times 12 \times 10^{-3} \text{ mm}$$

$$\Rightarrow \Delta l = 288 \times 10^{-3} = 0.288 \text{ mm}$$

$$\Delta l = l_2 - l_1 \Rightarrow l_2 = 100 + 0.288 \Rightarrow l_2 = 100.288 \text{ mm}$$

گروه آموزشی ماز

۱۸- درون یک ظرف شیشه‌ای به ضریب انبساط طولی $1/2 \times 10^{-4} \text{ K}^{-1}$ و حجم نیم‌لیتر کاملاً از مایعی به ضریب انبساط حجمی $4/8 \times 10^{-4} \text{ K}^{-1}$ پر شده است و دمای مجموعه صفر درجه سانتی‌گراد است. با گرم کردن ظرف، $14/4 \text{ cm}^3$ مایع از ظرف بیرون می‌ریزد. دمای ظرف به چند درجه سانتی‌گراد رسیده است؟

۲۴۰ (۴)

۱۶۰ (۳)

۱۲۰ (۲)

۸۰ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

با توجه به اینکه ضریب انبساط حجمی مایع بیشتر از ظرف است پس در صورت بالا بردن دمای مجموعه آنها، انبساط مایع بیشتر بوده و مقداری از مایع از ظرف بیرون می‌ریزد.

حجم مایع بیرون ریخته = ظرف ΔV - مایع ΔV

$$V_1(\beta) \Delta \theta - V_1(3\alpha) \Delta \theta = 14/4$$

↓

$$0.5 \times 10^3 \rightarrow 500 \text{ cm}^3$$

↓

$$\text{cm}^3$$

$$\Rightarrow 500 \cdot (4/8 \times 10^{-4}) \times \Delta \theta - 500 \cdot (3 \times 1/2 \times 10^{-4}) \times \Delta \theta = 14/4$$

↓

$$\beta = 3\alpha \text{ مایع}$$

↓

$$\alpha \text{ ظرف}$$

$$\Rightarrow 5 \times 10^{-2} \Delta \theta (4/8 - 3/6) = 14/4$$

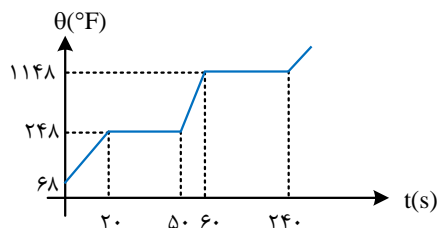

$$\Rightarrow \Delta\theta = 240^\circ\text{C} \Rightarrow \theta - 0 = 240$$

$$\Rightarrow \theta = 240^\circ\text{C}$$

www.biomaze.ir

۱۹- جسم جامدی به جرم ۱۰ گرم را درون گرم‌کنی به توان ۲۰KW قرار می‌دهیم. نمودار تغییر دمای این جسم برحسب زمان به صورت زیر می‌باشد.

گرمای نهان ذوب این جسم چند $\frac{\text{kJ}}{\text{g}}$ است؟

- (۱) ۶۰
(۲) ۰/۴
(۳) ۰/۰۴
(۴) ۳۶۰

پاسخ: گزینه ۱

نقطه ذوب جسم 248°F بوده و زمان آن ۳۰ ثانیه است.

$$Q_F = mL_F \Rightarrow$$

$$P = \frac{Q}{t} \Rightarrow 20 \times 10^3 = \frac{Q_F}{30} \Rightarrow Q_F = 6 \times 10^5 \text{ J}$$

$$Q_F = mL_F \Rightarrow 6 \times 10^5 = 10 \times 10^{-3} L_F$$

$$\Rightarrow L_F = 6 \times 10^7 \frac{\text{J}}{\text{kg}} \xrightarrow{\times 10^{-3} \times 10^{-3}} L_F = 60 \frac{\text{kJ}}{\text{g}}$$

تمرین: گرمای نهان تبخیر و گرمای ویژه جسم در حالت جامد و گرمای ویژه جسم در حالت مایع را در SI بدست آورید.

گروه آموزشی ماز

۲۰- درون گرماسنجی فلزی به جرم ۹۰۰ گرم، ۲۰۰ گرم آب 30°C به حال تعادل قرار دارد، ۰/۵ کیلوگرم یخ با دمای -10°C را درون گرماسنج قرار

می‌دهیم. پس از رسیدن به تعادل ۴۰۰ گرم از یخ باقی می‌ماند. گرمای ویژه گرماسنج چند $\frac{\text{J}}{\text{kg}^\circ\text{C}}$ می‌باشد؟ $c_{\text{آب}} = 4200 \frac{\text{J}}{\text{kg}^\circ\text{C}}$ و $L_F = 336 \frac{\text{J}}{\text{g}}$

یخ است و $c_{\text{یخ}} = 2100 \frac{\text{J}}{\text{kg}^\circ\text{C}}$

۱۴۰۰ (۴)

۱۰۵۰ (۳)

۷۰۰ (۲)

۳۵۰ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

گرماسنج، ظرفی است که محتویات داخل آن در حال تبادل گرما بوده و خود این ظرف نیز باید در نظر گرفته شود. ابتدا دمای آب و ظرف (گرماسنج) با هم برابر بوده (30°C) و پس از قرار دادن یخ در درون آنها، گرماسنج و آب هر دو به یخ گرما داده و ابتدا دمای یخ را به 0°C رسانده و سپس مقداری از یخ را ذوب می‌کنند. با توجه به این که در آخر مخلوط آب و یخ در گرماسنج باقی می‌ماند، پس دمای تعادل 0°C خواهد شد.

$$Q_1 + Q_2 + Q_3 = 0 \Rightarrow |Q_1| + |Q_2| = |Q_3|$$

\downarrow گرماسنج (ظرف) \downarrow آب \downarrow یخ \downarrow گرماسنج و آب \downarrow گرمای می‌دهند \downarrow یخ گرما می‌گیرد

جرم یخ ذوب شده

جرم کل یخ

$$m_1 c_1 (30) + m_2 c_2 (30) = \underbrace{m_3 c_3 (10)}_{\text{تبدیل یخ } -10^\circ\text{C} \text{ به } 0^\circ\text{C}} + \underbrace{m_4 L_F}_{\text{تبدیل مقداری از یخ } 0^\circ\text{C} \text{ به آب } 0^\circ\text{C}}$$

$$900 \cdot c_1 \times 30 + 200 \times 1 \times 30 = 500 \times 0/5 \times 10 + 100 \times 80$$

$$c_1 = \frac{1 \text{ Cal}}{6 \text{ g}^\circ\text{C}} \times 4200 \rightarrow c_1 = 700 \frac{\text{J}}{\text{kg}^\circ\text{C}}$$

www.biomaze.ir

الان که به اینجا رسیدی باید سوالات رو تحلیل کرده باشی و متوجه شده باشی که مهمترین سوالات از کجا طرح میشه و کجای کتاب درسی رو خوب یاد نگرفتی.

بهتون پیشنهاد می‌کنم یه چک لیست از این مطالب تهیه کنید و هر کدوم از این مباحث را در یک ستون بنویسید و بعد از اینکه یادگیریتون رو در اون مطالب تکمیل کردین در مقابلش یه تیک بزنید، اینطوری در هر فصل میتونید همه مشکلاتی که دارین رو کم کم برطرف کنید و با توجه به اینکه در دوپینگ ما همه مباحث را پوشش دادیم خیالمون راحت میشه که هر سوالی در کنکور میاد برای ما چالش خاصی نداشته باشه.

حتماً سعی کنید در این چک لیست ابتدا سوالاتی که اشتباه پاسخ دادین رو قرار بدین و بعد به سراغ تست‌هایی برین که اصلاً پاسخ ندادین و حواستون به مباحثی که در مقدمه بهشون اشاره کردیم و گفتیم که مهم‌ترین مباحث این دو فصل هستند، باشه.

طبق آزمون‌های قبل بعد تحلیل آزمون، نمودار درختی خاص خودمون رو قرار دادیم تا کل مطالب فصل رو طبقه‌بندی کنید.

تا جایی که می‌شد سعی کردیم از کلی‌گویی پرهیز کنیم و مهم‌ترین مطالب رو هم براتون مشخص کنیم.

پس این شما و اینم نمودار درختی این دو فصل که در صفحات بعدی می‌بینید 😊.

